

boekbespreking

Hervormd op wielen.

Wielerkampioen Cees Erkelens (1889-1950)

Daniël Rewijk

Het is een veel voorkomend misverstand dat alleen over de groten uit de geschiedenis een betekenisvolle biografie geschreven kan worden. Jan Romein heeft al geprobeerd deze vergissing te weerleggen, door erop te wijzen dat een beoogd subject voor een biografie geschikt is als hij voor 'erflater' doorgaat. "Dat wil zeggen wanneer de erfenis die hij de wereld naliet, bestaat in iets waaruit die van anderen niet bestaat."

Historicus Jan de Bas ziet zijn grootvader Cees Erkelens (1889-1959) als een erflater. Zijn unieke nalatenschap bestaat eruit dat Erkelens een bestaan als beroepswielrenner combineerde met een intens geloofsleven binnen de Nederlands Hervormde kerk. In de jaren '10 en '20 van de vorige eeuw was dit inderdaad een zeldzaamheid. De Bas probeert antwoord te vinden op de vraag hoe Erkelens zijn sportieve ambities met zijn geloofsleven kon rijmen.

Het wielerven bracht Erkelens (Nederlands kampioen op de weg bij de amateurs in 1912) op plaatsen en in situaties die de meesten van zijn geloofsgenoten meden als de pest. Zo reed Erkelens enkele zesdaagse wedstrijden, die in het calvinistische Nederland pas in de jaren '30 werden gehouden. Niet alleen omdat er geen ondernemer te vinden was die er een winstgevende zaak in zag, maar ook omdat de 'Six Day Races' een bijzonder slechte pers hadden. Ze werden geassocieerd met fraude, dodelijke ongelukken, kermisvermaak, dopinggebruik en uitzinnigheid. Erkelens had geen moeite met het rijden van dergelijke wedstrijden, net zomin als hij de zondagsrust in acht hield. Het fietsen betekende voor hem het verdienen van zijn boterham en dan moest je niet te kieskeurig zijn.

Na het lezen van de biografie lijkt de centrale vraag van De Bas niet zo relevant. Het lijkt er namelijk op dat Erkelens helemaal niets te rijmen had. Tijdens zijn sportcarrière onderhield hij een tamelijk vlak geloofsleven. Pas na het besluiten van z'n wielersloopbaan bekommerde hij zich ernstig om zijn zielenheil, waarbij hij dezelfde grondigheid en toewijding aan den dag legde die hem op de fiets successen bracht. Op de fiets bezocht hij in de wijde omtrek van zijn woonplaats Hazerswoude-Dorp lezin-

gen en diensten van predikanten als Wisse en Kersten. In de biografie is vooral een continuïteit van het fanatisme van de persoon Erkelens te zien. Dit fanatisme bracht hem in de sport tot de rangen van de professionals en in het geloof in kringen van bevindelijk gereformeerden.

De Bas heeft voor zijn boek gebruikt gemaakt van een veelheid aan materiaal dat hij creatief benut. Alle lijnen die hij in het verhaal over zijn opa uit gooit, werkt hij nauwkeurig af. Met de uitgebreide annotatie is het bij mijn weten de eerste volledig uitgewerkte wetenschappelijke sportbiografie die in Nederland is verschenen. De calvinistische vormgeving van het boek sluit goed aan bij de persoon die Cees Erkelens was.